

Pre-Emptif Analjezi

Pre-Emptive Analgesia

Fatma Özlem
YAZKAN *

*: Isparta Şehir Hastanesi
Kulak Burun Boğaz ve Baş
Boyun Cerrahisi Kliniği

Yazışma Adresi:
Isparta Şehir Hastanesi
Kulak Burun Boğaz ve Baş
Boyun Cerrahisi Kliniği

Öz

Anahtar Kelimeler: Preemptif, analjezi

Abstract

Keywords: Preemptive, analgesia

Sayın editör,

Postoperatif dönemde gelişen ağrı birçok morbiditenin habercisi olduğu gibi tedavi sürecini oldukça olumsuz etkileyen ve mücadele edilmesi gereken önemli bir klinik tablodur, bu çerçevede postoperatif ağrı kontrolünde preoperatif dönemde alınacak önlemler önem arz etmektedir. Bu çalışmanın amacı cerrahi ağrı ve pre-emptif analjezinin önemini hatırlatmak ve vurgulamaktır.

Postoperatif ağrı genellikle tanısal bir önem göstermez, temel nedeni cerrahi travma sonucu oluşan doku hasarıdır. Bazı olgularda, insizyona veya kapanmayan yaraya bağlı olarak sinirsel, vasküler veya diğer dokulara ait ek bir hasar oluşabilir. Böyle olgularda postoperatif ağrı tanısal önem kazanır. Rutin cerrahide değişik dokularda hasar oluşur. Cilt afferentleri aktive edilir, kas afferentleri insizyon veya traksiyonla aktive edilir ve inatçı (kalıcı) refleks spazm nedeniyle kas ağrıları oluşur. Visserlerde distansiyon oluşabilir ve visseral afferentler cerrahi (diatermi veya traksiyon) tarafından aktive edilebilir. Bu durumda, postoperatif ağrı somatik ve visseral ağrının bir kombinasyonu olarak görülebilir. Bu nedenle postoperatif devredeki ağrı tedavisi, her iki komponenti de etkileyen ve ağrıya karşı cevabı artıran (anksiyete veya depresyon) diğer nedenleri de tedavi eden teknikleri içermelidir (1).

Tüm majör cerrahi girişimlerde başlangıçta hastalarda ölüm korkusu söz konusudur. Daha sonra bu korku yerini anksiyete ve postoperatif ağrı korkusuna terk eder. Postoperatif ağrı ile anksiyete arasında lineer bir ilişki olduğu gösterilmiştir. Anksiyetenin artması ve korku, ağrı seviyesinin ve analjezik gereksiniminin artmasına neden olur.

Psikolojik faktörler, postoperatif ağrı cevabını artırır veya azaltabilir. Ağrının ifade edilme şeklinde büyük değişiklikler vardır. Bazı hastalar yüksek toleransları nedeniyle çok az veya hiç ağrı duymayabilirler (1).

Son yıllarda postoperatif ağrının preoperatif dönemden başlayarak kontrol altına alınması amaçlı araştırmalar pre-emptif analjezi kavramını gündeme getirmiştir. Pre-emptif analjezi ağrıdan korumak veya oluşan ağrıyı azaltmak amacıyla ağrılı uyarandan önce uygulanır. Yapılan araştırmalarda cerrahi travmanın nosiseptif afferent iletinin artışına yol açtığı, hem periferik hem de santral nöronlarda uyarılma eşiği değişikliklerine neden olduğu öne sürülmüştür ve bu mekanizmanın pre operatif blokasyonu postoperatif ağrının kontrol altına alınabileceği düşünülmüştür. Nosiseptörlerin hassaslaşması, ağrı eşiğinin düşmesi, aynı şiddette uyarana karşı oluşan cevabın artması, uyarana kesildiği halde şikayetlerin sürmesi durumuna primer aljezi denmektedir. Bunu oluşturan, hasarlı dokudan salınan allojenlerdir. (Histamin, bradikinin, prostoglandinler, lökotrienler)

Asetilsalisilik asit, asetaminofen, non steroidal antiinflatuar ilaçlar gibi farmakolojik ajanlar siklooksijenaz yolunu inhibe ederek analjezi oluştururlar. Ayrıca siklooksijenaz inhibitörü olan ilaçlar spinal korda da önemli analjezik etkiye sahiptirler. Pre-emptif analjezinin periferden kaynaklanan ağrılı uyarana ile santral hipersensitizasyonun oluşmasının önlenmesinde rolü olduğu savunulmaktadır.

Özellikle kulak burun boğaz rutinde çok sık uygulanan bir cerrahi girişim olan tonsillektomi operasyonu sonrası ağrı postoperatif yaşam konforunu olumsuz etkilemektedir. Bu ağrının sebepleri; Tonsil loju enflemasyonu ve enfeksiyonu, tonsil lojunu oluşturan adelelerin çok fazla travmatize olması, arka plakanın zedelenmesi ve hemostaz için fazla koter

kullanılması olarak saptanmıştır. Bu ağrıyı kesmek için çok sayıda pre-emptif ağrı çalışmaları yapılmıştır. Yapılan çalışmalarda özellikle postoperatif ilk 24-48 saatlik dönemde ağrının ön plana çıktığı, sonrasında giderek azaldığı, bu nedenle bu dönemin iyi baskılandığı takdirde postoperatif ağrı ve hasta iyileşmesinde olumlu sonuçlar elde edileceği görülmüştür. Sonuç olarak pre-emptif analjezi uygulamalarının ağrı başlamadan kontrol altına alınmasını ve hastadaki hoş olmayan ağrı izlenimlerini bloke ederek daha rahat bir postoperatif dönem geçirmeyi sağladığı saptanmıştır (2,3). Postoperatif hasta konforunun çok önemli olduğu günümüzde bu konuda yeni çalışmaların olacağı ve yeni ajanların kullanılacağı gerçeği kaçınılmazdır.

Kaynaklar

- Rawal N. Postoperatif ağrı tedavisi. İn: Erdine S, editör. Ağrı. 1. baskı. İstanbul: Nobel Tıp 2000.s. 124- 41.
- Katz J, Kavanagh BP, Sandler AN, Nierenberg H, Boylan JF, Friedlander M. et al. Pre-emptive analgesia:clinical evidence of neuroplasticity contributing to postoperative pain. Anesthesiology 1992;77:439-46.
- Katz J: Pre-emptive analgesia: Importance of timing. Can J Anaesth 2001;48:105-14.